Project funded by EUROPEAN UNION

BioLearn

Black Sea CROSS BORDER COOPERATION

ВЛАЖНИТЕ ЗОНИ И ТЯХНОТО ЗНАЧЕНИЕ

Помагало за ученици

CROSS BORDER COOPERATION

Common borders. Common solutions.

www.blacksea-cbc.net

GREEN BALKANS greenbalkans.org

ENEZ KAYMAKAMLIĞI

Project funded by EUROPEAN UNION

BioLearn

Black Sea CROSS BORDER COOPERATION

BIOLEARN-BSB142
Екологично съзнание и поведение за спиране на замърсяването в значими влажни зони на Черноморския басейн

ВЛАЖНИТЕ ЗОНИ И ТЯХНОТО ЗНАЧЕНИЕ

Помагало за ученици

Целева аудитория: 8 - 14 години

Областна администрация Енез
Gaziömerbey Mahallesi
Cumhuriyet Meydanı Hükümet Konağı Enez / Edirne
Phone: +90 284 811 6006
E-Mail: enezkaymakamligi@gmail.com

Изготвена от
Bilgesu Güngör Tutal
Tora Benzeyen

Дизайн
OmaOma Medya ve Yayıncılık
Erden Gümüşçü / Творчески Директор Emirhan Demirci / Графичен Дизайн

Авторски права
© 2021 Официална публикация на Областна администрация Енез, Република Турция. Всички права запазени. Лицензиран за Европейския съюз при условия.

Текстовете, изображенията и снимките в тази брошура се разпространяват или възпроизвеждат само с изричното съгласие на авторите. Информацията от брошурата може да бъде публикувана с посочване на източника. Отговорност за съдържанието в брошурата носят авторите.

Съвместна Оперативна Програма „Черноморски Басейн 2014-2020“ е съ-финансирана от ЕС чрез Европейски инструмент за съседство и участващите държави: Армения, България, Грузия, Гърция, Молдова, Румъния, Турция и Украйна.

Тази брошура е създадена с финансовата подкрепа на Европейския Съюз. Отговорност за съдържанието на тази публикация носи единствено Областна администрация Енез и по никакъв начин не може да се счита, че отразява вижданията на Европейския съюз.

/ biolearn2

/ BioLearn-BSB-Project -100523088197753

www.bio-learn.org

СЪДЪРЖАНИЕ

ЗА ПРОЕКТА 6

ВЛАЖНИТЕ ЗОНИ И ТЯХНОТО ЗНАЧЕНИЕ 8

Какво е влажна зона? 9

Колко типа влажни зони има? 10

Къде са разположени влажните зони? 14

Каква е функцията на влажните зони? 15

ФОРМУЛЯРИ 17

Лов на думи 18

Дневник на наблюденията 19

БЕЛЕЖКИ 20

ЛИТЕРАТУРА 22

ЗА ПРОЕКТА

Проктът BIOLEARN (Екологично съзнание и поведение за спиране на замърсяването в значими влажни зони на Черноморския басейн - BSB142), ръководен от Областна администрация Енез, стартира на 01.01.2020 г. в рамките на първата покана за представяне на проектопредложения на „Съвместна оперативна програма „Черноморски басейн 2014-2020“, а национален орган за програмата е Дирекция „Координация по въпросите на Европейския съюз“.

Партньори по проекта са:

1. Областна администрация Енез -Турция
2. Дирекция за националните паркове на Одрин към Регионална Дирекция на Министерство на Горите и Водите – Истанбул, Турция
3. Фондация „Caucasus Environment“, Грузия
4. Сдружение „Агрикола“, Украйна
5. Сдружение „Зелени Балкани – Стара Загора“, България
6. Управление на НП „Делта на Еврос“ и защитени територии на Самотраки, Гърция

Основна цел на проекта е да осигури обмяна на информация и опит между партньорите; обучения, изграждане на капацитети; разработване на общ подход и методика за консервация и образование; организиране на кампании за повишаване на информираността в обществото с цел намаляване на замърсяването в Черно море и ключови влажни зони.

Основните дейности по проекта, който е с продължителност 26 месеца, са:

1. Обособяване на общо 4 центъра за екологично образование и опазване на околната среда, единият от които е на брега на езеро Гала, в които ще се провежда обучение на посетителите и особено учениците. С оборудването на 6-те функциониращи посетителски центъра ще се оформи мрежа от 10 образователни центъра.
2. Провеждане на работни срещи в България и Гърция, обсъждане на примери за успешни практики и

кампании за повишаване на осведомеността по отношение на опазването на влажните зони, споделяне на опит и подготовка на материали за образователните центрове. Участие на учители в семинари за изграждане на капацитети.

3. Организиране на кампании за почистване и предотвратяване на замърсяването във влажните зони.
4. Фотоконкурс и изложба с акцент върху опазването на влажните зони.
5. Организиране на конкурс и изложба за детска рисунка в училищата на тема замърсяването на влажните зони.

Резултати от проекта:

1. Обособени 10 образователни центъра „Спрете замърсяването“ и „Спасете природата“ (включително мобилни) в пет държави, в които ще се провежда екологично образование и дейности свързани с опазването на околната среда и повишаване на осведомеността.
2. Ще бъде изготвен доклад за типа и количеството на отпадъците регистрирани в 5 влажни зони на Черноморския басейн.
3. Ще бъде изготвено ръководство с примери за добри практики, базиращо се на образователни кампании с акцентн върху опазването на влажните зони.
4. Ще бъде изготвен комплект от 12 образователни книжки за ученици на тема опазване на влажните зони. Тези книжки ще бъдат разпространявани в Интернет.
5. След преминаване на обучение, 10 души от 2 страни-партньори по проекта ще обучат на свой ред 25 души във всяка страна (общо 125 души), с което ще се постигне устойчивост на образователните дейности в обособените центрове.
6. Ще бъде проведен конкурс за детска рисунка в поне 15 основни и средни училища и ще бъде организирана изложба с наградените от журито картини.
7. Ще бъде проведена изложба на снимки, направени в 5 държави с участието на професионални фотографи. С помощта на мобилния образователен център „Спрете замърсяването“ изложбата ще посети 5 държави.
8. Ще се проведе кампания за почистване на околната среда с участието на 1500 души едновременно в 5 държави.
9. По време на международната конференция, която ще се проведе в Грузия, резултатите от проекта и бъдещите планове за действие ще бъдат представени на обществеността.

За повече информация посетете уебсайта на проекта: www.bio-learn.org

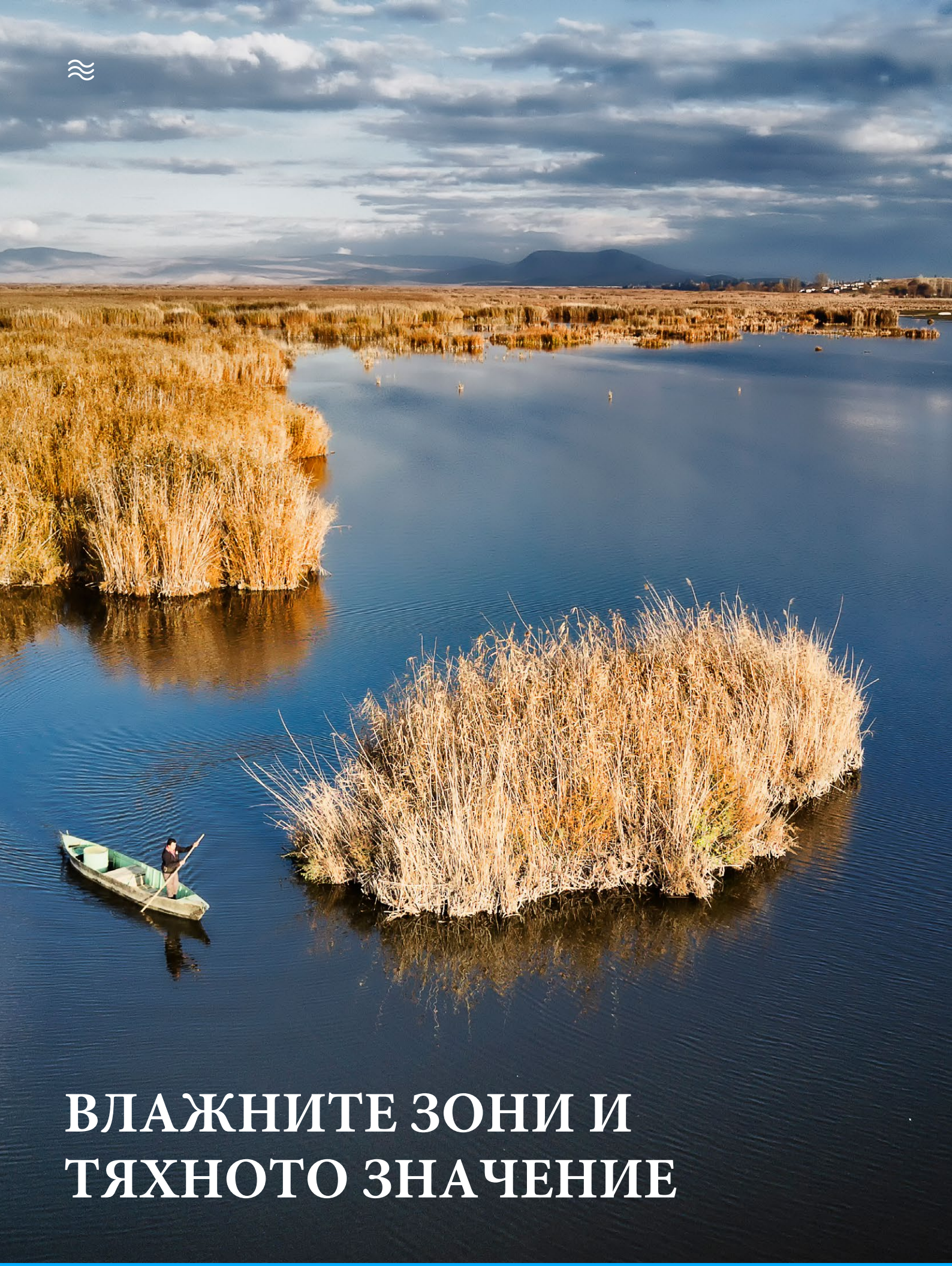

ВЛАЖНИТЕ ЗОНИ И ТЯХНОТО ЗНАЧЕНИЕ

Типичен изглед на влажна зона

Какво е влажна зона?

Както се подразбира и от самото название, влажна зона наричаме територия, в която водата покрива почвата или присъства в повърхностния слой целогодишно или сезонно. Нивото на водата във влажните зони е ниско в сравнение с моретата и езерата. Основната причина за това е, че почвата абсорбира максимално количество вода, а останалото количество се натрупва на повърхността и образува влажната зона!

Имайте предвид, че не всяка територия покрита с локви се нарича „влажна зона“. Например като локвите в градината, на нивата или улиците след дъжд. Това са места, които биха могли да задържат вода за известно време, но те нямат характеристиките на влажни зони.

Знаете ли, че?

Влажните зони покриват само 6% от повърхността на Земята, но 40% от всички известни живи същества живеят в тях.

Влажните зони поемат няколко важни задачи. Освен че приютяват милиони живи същества, влажните зони поддържат здравето на екосистемата.

На първо място, във влажните зони винаги има вода. Въпреки че нивото се променя според количеството на валежите, във влажните зони винаги има вода. Това предоставя среда за живот на водолюбивите растения. В екосистемите на влажните зони се срещат също голям брой птици, бозайници, риби, насекоми и много други.

Колко вида влажни зони има?

Влажните зони могат да бъдат с различна форма, размери и други характеристики. Докато някои от тях са се образували като блата в близост до езера и реки, други представляват блатисти райони насред горите. Някои от тях могат да бъдат огромни, като

Блатата са влажни зони, в които преобладава дървесна растителност

като басейна на река Амазонка, докато други могат да бъдат с размерите на малко езерце.

Влажните зони обикновено се класифицират в три категории – мочурища, блата, тресавища. Всяка от тях има свои собствени почвени характеристики и ниво на минерализация. По този начин, за всеки тип влажна зона са характерни различни видове растения.

Мочурищата са един от типовете влажните зони, които се образуват върху почви, богати на минерали. Те са покрити предимно с тревисти съобщества. Нивото на водата обикновено е ниско, което предоставя важни местообитания за хранене и размножаване на много видове птици. Делтите на реките, местата където те се вливат

Знаете ли, че?

Една от най-големите влажни зони в света е защитена зона Пантанал в Южна Америка. Площта е почти колкото на половин Черно море.

Защитена зона Пантанал

в море, езеро или други водоеми, са добри примери за мочурища.

Друг тип влажни зони са **блатата**, които също се образуват върху богати на минерали почви. Нивото на водата в блатата обикновено е по-високо от това на другите типове влажни зони. Също така те осигуряват подходящи условия за развитие на дървесна растителност.

Тресавищата са влажни зони, които се образуват върху бедни на минерали почви. Срещат се най-вече в Сибир и Канада, където има студен и дъждовен климат. Една от най-важните характеристики на тресавищата е киселинният характер на техните води. Поради това там се развиват само мъхове.

Следвайте стъпките по-долу и се опитайте да нарисувате папур!

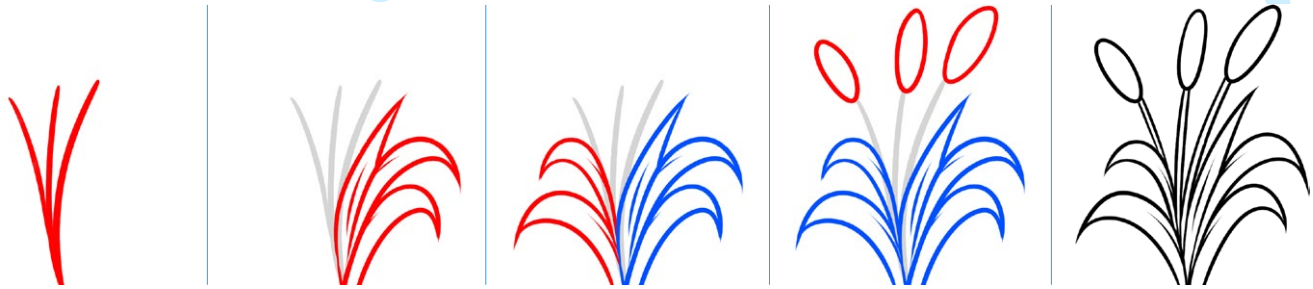

Къде има влажни зони?

Влажни зони могат да бъдат намерени почти навсякъде по земното кълбо. Влажни зони с различни форми и размери се срещат на всички континенти, с изключение на Антарктида, която е изцяло покрита с лед. В рамките на Европа голямо значение има Черноморският басейн, в който се намират най-богатите влажни зони в региона.

Например, река Дунав прекосява цяла Европа и накрая образува делта със световна значимост в мястото на вливането си в Черно море. По същия начин река Кизилирмак, най-дългата вътрешна река в Турция, образува голяма делта по Черноморското крайбрежие. В тези влажни зони се срещат десетки видове птици, насекоми, риби, бозайници и растения.

Знаете ли, че?

Повече от 700 вида птици се срещат в цяла Европа, а около 250 от тях могат да бъдат наблюдавани в делтата на Дунав.

Реките образуват влажни зони, наречени речни делти, в местата на вливането си в морето

Каква е функцията на влажните зони?

Влажните зони изпълняват няколко много важни функции. Освен че приютяват милиони живи същества, влажните зони поддържат баланса в екосистемите.

На първо място, влажните зони съхраняват вода, която е ключовия елемент за живота на Земята. Поради физическите си характеристики те предотвратяват наводненията и поддържат безопасни и естествени нива на водата. Но функциите им не се ограничават с това! Те пречистват съдържащата се в тях вода. В същото време тя захранва подземните запаси от вода. Всички тези функции са жизненоважни за безпроблемното съществуване на човечеството.

Освен това, богатите екосистеми на влажните зони осигуряват изобилие от храна за всяко живо същество в хранителната верига. Ето защо много растителни и животински видове обитават влажните зони и използват това изобилие от ресурси. Неслучайно почти половината от всички живи същества живеят във влажни зони!

Какво научихме дотук?

- Влажните зони са образувани както от вода, така и от суша, затова се наричат „влажни зони".

- Във влажните зони винаги има вода, а нивото може да се променя в зависимост от количеството на валежите. Те са „влажни" през цялата година.

- Влажните зони могат да бъдат намерени на всички континенти с изключение на Антарктида. Те се формират предимно в близост до речни корита и езера.

- Влажните зони са много важни за екосистемите, защото в тях се срещат множество растения и животни. Същевременно те филтрират водата и предотвратяват наводненията, което е от огромна полза за човечеството.

- Ако влажната зона има предимно дървесна растителност, тя се нарича блато. Но ако преобладава тревната растителност, се нарича мочурище.
- Водата във влажните зони може да бъде сладка, солена или бракична.

Световен ден на влажните зони

Рамсарската конвенция е подписана на 2 февруари 1971 г. с цел опазване на влажните зони. Всяка година на 2-ри февруари се отбелязва Световният ден на влажните зони. На този ден се организират семинари, полеви проучвания и работни срещи, за да се повиши информираността на човечеството за значението на влажните зони.

Работни листи

Лов на думи

Открийте думи и термини, свързани с влажните зони, скрити хоризонтално и вертикално в пъзела!

1. Мочурище **2. Блато** 3. Торфище **4. Плитък** 5. Рамсар **6. Влажна зона** 7. Екосистема **8. Наводнение** 9. Растения **10. Птици** 11. Животни **12. Сладка вода** 13. Солена вода **14. Втори февруари** 15. Биоразнообразие **16. Миграция**

Д	С	Р	Т	Г	В	Н	А	В	О	Д	Н	Е	Н	И	Е	Р	Р	М	В
Р	М	О	Ч	У	Р	И	Щ	Е	Н	Ж	К	В	П	Ю	Ю	Г	В	С	Т
Е	Т	Е	Й	Н	М	К	С	О	Л	Е	Н	А	В	О	Д	А	Х	Ж	О
Р	Е	А	Т	Й	Б	В	Н	Б	О	Ц	Е	Р	Й	Г	Ф	Д	С	Ж	Р
А	А	В	Л	А	Ж	Н	А	З	О	Н	А	Ф	Х	Ж	С	Р	Й	У	И
М	З	Б	Т	Л	О	У	К	Х	Б	Н	Ф	Т	Р	Е	Л	Л	В	Х	Ф
С	Й	О	Б	М	Ъ	Л	В	О	П	У	М	Т	Е	Ф	А	Д	П	Г	Е
А	Е	Г	Т	Й	Х	Г	Ф	Д	С	А	И	В	К	Н	Д	Ж	Т	Х	В
Р	Е	В	Т	Ф	Д	А	Х	Ж	Б	В	Г	Ъ	О	Ц	К	З	И	З	Р
Г	Й	И	П	Л	И	Т	К	А	В	З	Р	В	С	Б	А	Ц	Ц	Б	У
А	Д	С	Г	Ж	Й	Н	Ц	Б	В	Л	А	Ц	И	Н	В	П	И	В	А
С	Ж	И	В	О	Т	Н	И	Т	Р	Ю	Ц	Я	С	В	О	Н	Р	М	Р
В	Я	Т	Ф	Д	К	Л	С	И	Ю	Т	И	Е	Т	Т	Д	У	О	К	И
А	Р	Т	В	Г	Б	Д	Ъ	Ж	М	Х	Я	Ж	Е	Я	А	Р	Г	Н	Б
С	Е	Ф	Д	Г	Х	Ю	Т	О	И	Я	Н	Ю	М	У	Х	Н	Х	Й	Т
Д	Г	Х	Й	К	Л	С	Д	Ф	Г	Х	Ю	К	А	С	Д	Ф	А	Д	В
В	Б	И	О	Р	А	З	Н	О	О	Б	Р	А	З	И	Е	И	Т	У	Я
К	Х	Й	К	Х	Т	Р	Е	В	Т	О	Р	Ф	И	Щ	Е	Р	Ф	Д	Я
Р	Р	А	С	Т	Е	Н	И	Я	Х	Й	К	Л	У	Т	Н	Б	В	Г	Щ
Р	Ш	Ю	Х	Н	Б	В	Ф	Ф	Б	Х	Б	Л	А	Т	О	Л	И	К	Т

Дневник на наблюденията

Наблюдавайте околната среда и записвайте всичко, което забележите

Дата	Час на начало и край	Местополо

Време	Скорост на вят	Наблюдател

ЗАДАЧИ

Нарисувайте небето	Намерете две различни по форма листа. Нарисува

В какъв тип влажна зона се намирате?	Наблюдавайте два различни вида птици. Напишете имената им.

Какво наблюдавахте и какъв цвят е? Запишете го. Например, червена калинка.

Зелено	Синьо	Червено	Бяло	Кафяво	Жълто	Сиво	Черно

Откривате ли наоколо формите по-долу? Запишете. Например, борово дърво с обща форма на триъгълник.

Правоъгълник	Кръг	Триъгълник

Срещате ли следи от животни (като екскременти, отпечатъци от лапи, пера, гнезда)? Ако да, запишете ги или се опитайте да ги нарисувате.

Бележки

Литература

Australian Government, Department of Sustainability, Environment, Water, Population and Communities. (2015). Discovering Wetlands in Australia.
https://www.environment.gov.au/system/files/resources/21499ab3-dbc5-445d-ab82-ed727019de31/files/classroom-resource.pdf

İlhan, A., & Yüce, N. (2013, January 10). Türkiye'nin Sulak Alanları. Su Hakkı.
www.suhakki.org/2013/01/turkiyenin-sulak-alanlari

Measuring Trees. (2015). [Slides]. OwlScotland.Org.
www.owlscotland.org/images/uploads/resources/files/measuringtrees1.pdf

United States Environmental Protection Agency. (2020, October 21). Wetlands. US EPA.
www.epa.gov/wetlands

Wetland. (n.d.). Britannica Kids.
https://kids.britannica.com/kids/article/wetland/353921#

World Wetlands Day. (n.d.). WWD.
www.worldwetlandsday.org/about

WWF. (n.d.). 5 interesting facts about the Pantanal, the world's largest tropical wetland. World Wildlife Fund.
www.worldwildlife.org/stories/5-interesting-facts-about-the-pantanal-the-world-s-largest-tropical-wetland

WWT. (n.d.). The Wildfowl & Wetlands Trust.
www.wwt.org.uk

Редактор на материала
Областна администрация Енез
Адрес: Gaziömerbey Mahallesi, Cumhuriyet Meydanı
Hükümet Konağı 22700 Enez / Edirne
Тел: +90 284 811 60 06
e-mail: enezkaymakamligi@gmail.com
Website: www.enez.gov.tr

Заглавие на програмата
Съвместна оперативна програма Черноморски басейн 2014-2020

Редактор на материала
Областна администрация Енез
Съвместна Оперативна Програма „Черноморски Басейн 2014-2020“ е съ-финансирана от ЕС чрез Европейски инструмент за съседство и участващите държави: Армения, България, Грузия, Гърция, Молдова, Румъния, Турция и Украйна.
Тази публикация е създадена с финансовата подкрепа на Европейския съюз.

Отговорност за съдържанието на тази публикация носи единствено Областна администрация Енез и по никакъв начин не може да се счита, че отразява вижданията на Европейския съюз.